

NOI, ROMANO-CATOLICII DIN MOLDOVA, ȘTIM CINE ȘI CE SUNTEM

Ing. Gheorghe Bejan
președintele Asociației Romano-Catolicilor
din Moldova „Dumitru Mărtinaș”

În Jurnalul TVR din seara zilei de 14 noiembrie 2010 a fost difuzată o știre cu privire la romano-catolicii din Moldova (denumiți ceangăi), știre care nu reflectă situația reală existentă în zonă.

Nu putem fi de acord cu vicepreședintele Parlamentului European, Tőkés László, care, referindu-se la situația „ceangăilor” din România a vorbit despre existența unui „genocid cultural” împotriva acestei „minorități”, subliniind că identitatea lingvistică și culturală a acesteia poate dispărea.

Nu suntem de acord nici cu afirmația conform căreia „în urma politicii de asimilare practică timp de mai multe decenii, pierderea limbii materne a căpătat proporții tragice: maghiarii ceangăi nu își pot folosi în mod liber limba maternă nici în biserică și nici în școală, rezultatul aspirării fiind asimilarea benevolă”.

Precizăm faptul că folosirea în continuare a termenului „ceangău” la adresa întregii comunități a romano-catolicilor din Moldova este nu doar inoportună ci și rău-voitoare. Nu putem fi de acord cu permanentele încercări de maghiarizare forțată a acestor comunități de către grupuri restrânse de asociații și fundații finanțate din fonduri ale statului maghiar. Deturnarea, în interes propriu, de către domnul Tőkés László a calității de europarlamentar prin emiterea de afirmații partizane și inexacte cu privire la catolicii din Moldova, precum și folosirea Parlamentului European ca spațiu de manifestare a unor puncte de vedere vădit antiromânești o considerăm, de asemenea, cel puțin neelegantă.

În județele Bacău, Neamț și Iași, conform recensământului din anul 2002, peste 95% dintre locuitorii catolici s-au declarat români, respingând denumirea de „ceangău”. Limba lor maternă a fost și este limba română. Graiul unguresc pe care o parte dintre ei îl folosesc în paralel cu graiul românesc transilvan este urmarea procesului de maghiarizare la care au fost supuși strămoșii lor în Transilvania, înainte de a se stabili în Moldova.

Prin urmare, domnul Tőkés László susține astăzi o politică de asimilare, de maghiarizare a acestor locuitori prin impunerea folosirii limbii maghiare în școală și biserică, promovând chiar o instituționalizare a acestei încercări.

Paralela pe care o face cu situația din timpul regimului comunist denotă o „voită” necunoaștere a situației existente atunci. În mod paradoxal, în timpul regimului comunist s-a început „a doua maghiarizare” a catolicilor din Moldova prin impunerea folosirii limbii maghiare în școlile frecventate de copiii catolici din Moldova și aducerea de profesori maghiari în zonă.

Riscând enorm, părinții acestor copii au reușit, în cele din urmă, să obțină de la autorități dreptul de a-și educa copiii în limba română. Iată cum, această nouă maghiarizare, în viziunea domnului Tökés László „reprezintă o cauză comună europeană, nu doar în sensul drepturilor omului și cel al protecției minorităților, ci și din punct de vedere economic” și „exact din acest motiv nu poate fi în autoritatea exclusivă a României”.

Presa maghiară continuă să vorbească de „limba maternă arhaică”, considerată „tabu” în biserici. „Deși în mai multe zone a început predarea limbii maghiare, în ultimii ani, acest proces de învățământ se desfășoară alternativ sau în locuințe proprietate personală. Autoritățile locale din mai multe zone sunt împotriva acestui proces. În schimb Societatea Ceangăilor Moldoveni, nu se predă. Se acreditează ideea că „maghiarii ceangăi ar fi românizați din două părți” (școală și biserică).

Se știe că „Asociația Ceangăilor Maghiari din Moldova organizează, în 21 de localități, învățământ extrașcolar”, însă ea ar dori ca „pe lângă aceasta România să și respecte, iar UE să impună respectarea, cu mijloace eficiente, a drepturilor de bază ale omului și a minorităților”. Mai mult, ACMM nu renunță, și pentru realizarea celui mai nou plan al lor au cerut ajutorul lui Schmitt Pal, președintele Ungariei.

ACMM afirmă că „mulți dintre ceangăi nu mai folosesc limba lor maternă arhaică pentru că în bisericile lor cuvântul maghiar este un subiect tabu. Deși predarea limbii maghiare, în cadrul unor materii facultative sau în case particulare, a pornit în mai multe așezări, în multe locuri autoritățile locale au împiedicat această inițiativă. Asociația noastră consideră că trebuie să pornim programul de învățământ în cât mai multe așezări. Experiențele de până acum ne arată că autogovernările din Ungaria sprijină și material predarea limbii maghiare în Ținutul Ceangăilor. L-am rugat pe Schmitt Pall să accepte să fie protectorul programului, să aprecieze faptul că programul merită să fie sprijinit deoarece cu o astfel de scrisoare de recomandare autogovernările ar avea o altă atitudine față de sprijinirea acestora”, a declarat Solomon Adrian, președintele ACMM.

Identitatea este considerată, de asemenea, o problemă pentru ACMM. „Aici în Moldova ceangăul nu mai știe dacă este ceangău sau ce altceva este” afirmă reprezentanții ACMM. În mod surprinzător ei susțin că „dintre ceangăii din Moldova, în anii 60, puțini au putut să învețe limba maghiară, însă nici româna nu au învățat-o mulți, de aceea maghiarimea din Moldova nu a avut o pătură de intelectuali. Începând din anul 1990, copiii ceangăi din Moldova au mers în mai multe orașe din Ardeal pentru a putea învăța la școli maghiare. În decurs de 20 de ani, un număr de 1.600 de tineri ceangăi din Moldova au avut parte de învățământ în limba maghiară”.

Solomon Adrian, președintele Uniunii Ceangăilor Maghiari din Moldova susține într-un interviu că: „Ceangăii se confruntă cu probleme dificile în Moldova. Este vorba de circa 250 mii ceangăi de origine maghiară, dintre care 60

mii de naționalitate maghiară. Majoritatea lor trăiesc în localități unde nu există nici un fel de posibilitate pentru învățământul în limba maghiară, deși timpul presează, deoarece în Moldova se trăiesc ultimele ore ale asimilării lingvistice.

În acest sens dorește să aducă schimbări Programul «Mentor» pentru învățământul ceangăilor maghiari din Moldova. Noi am dori ca și în localitățile unde mai sunt cel puțin 30-35, unde ar fi motivată activitatea cu cei care trăiesc acolo, să fie lansat cât mai repede acest nou program, care are menirea să susțină Uniunea noastră de a ne face prezența cât mai curând în aceste localități”. AMCM a cerut chiar președintelui Ungariei „să fie protectorul principal”(!!!) al programului, accentuând chiar că astfel ar dori să ridice „la cel mai înalt nivel programul ce va fi lansat”.

AMCM recunoaște, pe de altă parte, că „în ultimii 10 ani Uniunea Ceangăilor Maghiari din Moldova a obținut succese importante, atât în domeniul învățământului, cât și în menținerea relațiilor cu instituțiile, autoritățile. Astăzi aș putea spune că organizăm programe comune cu autoritățile județene. Deci și în acest domeniu s-a reușit acceptarea identității noastre, să nu conceapă că este un lucru rău care trebuie desființat”. Prin urmare, iată cum autoritățile statului român sunt părtașe la opera de maghiarizare forțată a catolicilor din Moldova, infirmând afirmațiile tendențioase și lipsite de adevăr ale lui Tökés László, care a declarat că și în ultimii 20 de ani s-a desfășurat românizarea ceangăilor.

Inspectoratul Școlar Bacău a devenit și el părtaș la maghiarizare prin aprobarea introducerii orelor de limbă maghiară în școlile din satele catolice din județ. „În prezent învățământul în limba maghiară este asigurat în 24 de localități din Moldova”, în județul Bacău existând nu mai puțin de „57 de profesori maghiari”, AMCM susținând chiar că „în numeroase localități ar fi nevoie de alți pedagogi, datorită numărului mare de copii”. Iată cum se face de fapt maghiarizare în loc de românizare!!!.

Totuși AMCM insistă că „în ultimii 10 ani – de când funcționează programul de învățământ din Ținutul Ceangăiesc – și în pofida introducerii orelor de limbă maghiară, distrugerea limbii este din ce în ce mai intensă, se accelerează asimilarea și este de temut faptul că, în situația în care nu luăm măsuri, în următorii doi-trei ani, nu vom mai avea pe cine să învățăm”. Cu toate acestea „se caută profesori pentru Pământul Ceangăiesc”. Astfel, „din toamna anului 2010, Asociația Maghiarilor Ceangăi din Moldova va angaja noi profesori pentru activități școlare și extrașcolare. Se pot prezenta pedagogi de limba și literatura maghiară sau altă specialitate, sau tineri care ar dori să-i învețe limba maghiară pe copiii ceangăi. Asociația va asigura, pe lângă locuința de serviciu și salariul din învățământ, și un salariu suplimentar”.

Asociația Romano-Catolicilor din Moldova „Dumitru Mărtinaș” insistă și pe această cale pe faptul că istoria, limba și cultura populară a locuitorilor catolici din Moldova relevă apartenența acestora la poporul român, iar necunoașterea tuturor acestor repere identitare duce la deturnarea identității acestor cetățeni

români și europeni în egală măsură. Reiterăm faptul că nu putem vorbi de o minoritate etnică a „ceangăilor” din Moldova ci, cel mult” de o „minoritate religioasă” a romano-catolicilor din Moldova.

Recunoaștem, în același timp, dreptul celor câțiva locuitori catolici care, din motive subiective determinate de propaganda maghiară în zonă își asumă o altă identitate, respectiv aceea de „ceangău”, „ceangău-maghiar”, „maghiar-ceangău” sau, mai nou, „maghiar”. Nu putem fi de acord, însă, cu extrapolarea acestei stări de fapt izolate la întreaga comunitate catolică din Moldova.

Sperăm că autoritățile românești și europene vor ține seama și de numeroasele studii științifice românești și ale unor autori neutri (istorice, etnografice, sociologice) privitoare la catolicii din Moldova (atunci când va analiza trecutul acestora), precum și identitatea pe care ei și-o afirmă astăzi (anume cea românească), atunci când analizează prezentul lor, pentru că nu este deloc normal ca persoane din Transilvania (de origine maghiară) și Ungaria, cu strămoși maghiari veritabili, să vorbească în numele întregii comunități a romano-catolicilor din Moldova susținând faptul că strămoșii lor maghiari ar fi și strămoșii catolicilor în mijlocul cărora s-au stabilit vremelnice astăzi. Credem că un minim respect merită totuși și acei strămoși ai lor care nu sunt totuși și strămoșii noștri.

În numele majorității populației romano-catolice din Moldova, tragem încă un semnal de alarmă către românii care conduc țara (adevărații români), prin care solicităm să se aplece cu atenție și să judece obiectiv situația acestei minorități religioase, plină de valori morale și spirituale românești, care se consideră, pe drept, românească și care s-a jertfit, alături de ortodocși, pe altarul Patriei. Istoria este plină de asemenea exemple.

Prea multe compromisuri politice, în interese economice de mic grup, s-au făcut până acum de către toate regimurile social-politice pe seama și în detrimentul nostru și nu dorim să ni se inventeze – de către toți neaveniții – origini, istorii, limbi și câte altele. Suntem români, simțim românește și vrem să trăim în liniște în ROMÂNIA, PATRIA NOASTRĂ!